

RAPPORT 553

Archeologienota Munsterbilzen, Herkebamstraat Verkaveling in 25 loten

Deel 2: Programma van Maatregelen

Hanne De Langhe, Petra Driesen & Willem Vanaenrode
Januari 2018

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden kon een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2018A56) en een landschappelijk bodemonderzoek (2018A115) uitgevoerd worden over het volledige terrein.

Op basis van deze onderzoeken was het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan (kennispotentieel) en de omgang hiermee. Daarom is bijkomend vooronderzoek niet noodzakelijk.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Op basis van het voorliggend bureauonderzoek werd het archeologisch potentieel van het terrein als hoog ingeschat voor het aantreffen van prehistorische artefactensites vanwege de ligging van het terrein binnen een gradiëntzone. Het terrein zou over een laag tot matig potentieel beschikken voor het aantreffen van (proto-)historische sites, met de nadruk op sites uit de nieuwe en nieuwste tijd. CAI locaties uit deze periodes, vnl. metaaldetectievondsten en hoeves uit de nieuwe tijd, zijn immers in de omgeving bekend.

Het landschappelijk bodemonderzoek toonde aan dat 65 % van het onderzoeksterrein verstoord was tot op de C-horizont, waardoor hier het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief in deze zone naar alle waarschijnlijkheid reeds vergraven is. De kans op het aantreffen van intacte prehistorische artefactensites is daardoor gering. Diepere bodemsporen kunnen in deze zone wel nog bewaard zijn.

Enkele boringen in het zuidwesten van het terrein vertoonden een vrij intact bewaard bodemprofiel in een aaneengesloten zone van ca. 3500 m², hetgeen maakt dat de kans op het aantreffen van archeologische waarden hier groter is. Deze goed bewaarde zone is echter gelegen buiten de gradiëntzone, waardoor de kans op het aantreffen van prehistorische artefactensites hier laag is.

Ondanks het feit dat het zuidwestelijk terreindeel relatief onverstoord is en over de rest van het terrein nog diepere bodemsporen bewaard kunnen zijn in de C-horizont, wordt de kans op het aantreffen van (proto-)historische vondsten voor het volledige terrein ook als laag ingeschat. Dit vanwege de ondiepe grondwatertafel, hetgeen het terrein in het verleden naar alle waarschijnlijkheid onaantrekkelijk maakte voor menselijke bewoning. Het feit dat historische kaarten aangeven dat het terrein in de nieuwe en nieuwste tijd steeds in gebruik was als heidegebied en onbebouwd was, lijkt deze hypothese te bevestigen. CAI locaties uit andere periodes zijn in de omgeving niet gekend.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in deel 2: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden (*BIJLAGE 4*).

De initiatiefnemer plant op het onderzoeksterrein, kadastraal gekend als Bilzen, afd. 3, sectie B, percelen 120F7, 120B6/deel, 120C6, 120D6, 120X3/deel 120E6/deel, 120N6/deel, 120K6/deel, 120H5, 120A7/deel, 120M7/deel, 120L7/deel en 120R6, een verkaveling in 25 loten waarvan 24 bouwloten zijn bestemd zijn voor open en halfopen bebouwing en 1 lot bestemd is voor openbaar domein. Op dit laatste lot wordt een toegangsweg vanuit de zuidelijke Herkebamstraat, een bufferbekken en openbaar groen aangelegd. Alvorens deze werken van start gaan dient de bestaande bebouwing te worden gesloopt, verhardingen worden opgebroken en de aanwezige begroeiing wordt gerooid.

De impact van deze werken varieert van minimaal ca. 20 cm onder het maaiveld (aanleg van grasperken) tot maximaal ca. 3,5 m onder het maaiveld ter hoogte van de riolering en eventuele kelders. Diepe bodemingrepen die de moederbodem aansnijden en bijgevolg het archeologisch bodemarchief kunnen verstoren, zijn nergens op het terrein uit te sluiten. Over het volledige terrein kan dan ook het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief vergraven worden.

Vermits het oostelijk en noordelijk terreindeel echter tot op de C-horizont verstoord is, is de kans groot dat hier geen archeologische resten meer aanwezig zijn. Desondanks kunnen diepere bodemsporen bewaard zijn.

Slechts in een aaneengesloten zone van ca. 3500 m² in het zuidwesten van het terrein is het oorspronkelijk bodemprofiel nog relatief intact, hetgeen maakt dat er in deze zone een reële kans is op het vergraven van archeologische overblijfselen indien deze aanwezig zouden zijn. Deze kans is echter klein vermits het archeologisch potentieel in deze zone als laag werd ingeschat voor het aantreffen van zowel prehistorische artefactensites als (proto-)historische vindplaatsen.

1.4 Conclusie

Het feit dat 65 % van het terrein reeds vergraven is tot op de C-horizont in combinatie met een topografisch ongunstige ligging voor prehistorische menselijke aanwezigheid van het onverstoord terreindeel, maakt dat de kans op het aantreffen van intacte archeologische waarden gering is. Vanwege te natte terreinomstandigheden was het terrein ook in de (proto-)historische periode hoogstwaarschijnlijk niet bewoond. Het potentieel op kenniswinst bij de uitvoer van verder onderzoek wordt bijgevolg als laag ingeschat. De kostprijs voor de uitvoer van verder onderzoek weegt daarom niet op tegen de baten. Er wordt dan ook geen verder onderzoek geadviseerd en er werd geen programma van maatregelen opgemaakt.

BIBLIOGRAFIE

BAEYENS L. (1968), Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Bilzen 93W.

BEERTEN K. (2005) *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart*, Kaartblad 26 Rekem, Leuven.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

DE BIE M., M. VAN GILS & D. DE WILDE (2014) *A pain in the plough zone. On the value and decline of Final Palaeolithic and Mesolithic sites in the Campine region (Belgium). The Archaeology of Erosion, the Erosion of Archaeology. Proceedings of the Brussels Conference, April 28-30 2008*. Brussels: Flemish Heritage Institute, Vol. 9, p. 37-54 18 p. (*Relicta Monografieën*; vol. 9).

DEEBEN, J. & E. RENSINK (2005) Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: Deeben et al.(eds.), *De steentijd van Nederland (Archeologie 11/12)*: 171-199.

DE GEYTER G. (red.) (2001), *Toelichting bij de tertiairgeologische kaart, kaartblad 34, Tongeren*, Leuven.

DE WINTER N. (2008), *Prospectie met ingreep in de bodem op het industrieterrein Genk-Zuid (Beverst-Bilzen)* (ARON-Rapport 32), Sint-Truiden.

DE WINTER N. & K. SENICA (2009), Het archeologisch onderzoek op de verkaveling "In den Grond" aan het Heesveld in Schoonbeek (Bilzen). (*ARON-Rapport 59*), Sint-Truiden.

GEOTEC (s.d.), Motiveringsnota bij de aanvraag voor een verkavelingsvergunning (*Dossier GT-170420*).

SMEETS M. & M. STEENHOUDT (2009), Archeologisch vooronderzoek aan de Oude Tramweg te Munsterbilzen (*Archeo-rapport 4*).

TOL A.J., J.W.H.P. VERHAGEN & M. VERBRUGGEN (2012) *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek versie 2.0*.

VAN RANST E. EN C. SYS (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VERHAGEN, J.W.H.P., E. RENSINK & PH. CROMBÉ (2011) Optimale strategieën voor het opsporen van Steentijdvindplaatsen met behulp van booronderzoek. Een statistisch perspectief (*Rapportage Archeologische Monumentenzorg 197*).

VERHOEVEN M., G.R. ELLENKAMP & D.M.G KEIJERS. (2010) Een archeologische verwachtings –en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport 1951*, 87 en 101.

VERSTRAELEN A. (2000) *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, kaartblad 34: Tongeren*, Leuven.

Websites:

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroerenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

